

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken September' 20-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Frantzia Ország.

Az Abbée Vinsonra ezen titulusú könyvért: *Le concordat expliqué au Roi etc. (A' Királynak megmagyaráztott concordata, 's a' többi)* a' Penyítő ítélőszék által Aug. 2-dik napján, a' tanátsház' szaláját eltöltött halgatók előtt felolvastatott ítélet, e' volt: —

„Meggfontólván: — 1) ször; hogy Abbée Vinson maga megvallja, hogy a' fellebb nevezett könyvnek ő az írója — 2) ször; hogy ő a' Frantzia Constitúciónak 9-dik 's a' Concordatának 13-dik tikkelyére való tekintet nélkül, a' nemzeti jószágoknak eladattatását, prédálásnak és nyilvánosság lopásnak, 's azoknak megvásárlóit, sőt még azoknak előbbeni birtokosaikat is, istenkáromló tolvajoknak lenni mondotta, 's azon iparkodott, hogy a' nevezett jószágok' mostani birtakosaiknak lelkiismeretét nyughatatlanná tegye, azoknak nyugodalmakat megzavarja, őket az istennek haragjával fenyegetvén, és azt erőssítvén, hogy sem a' Páának sem a' Püspököknek nintsen jussok arra; hogy a' papi jószágoknak eladattatását igazságosnak lenni nyilatkoztassák; hogy a' vádoltatott személy, ezeknek a' dolgoknak elkövetése által mind azokat a' mell-slegvaló meghívásbéli vétkeket elkövette, melyek az 1815-dik esztendőben Novemberben kijött törvénynek 8-dik tikkelyében kifejeztettek; hogy a' maga könyvének 90-dik levél-lapján, a' Szent Atyának és az egész, úgy nevezett *Gallicanus Clerusnak*

magaviseletét, megvető kevelységgel gyalázza, 's az utólsónak még *Concordatista* és *Schismaticus* nevet is ad; hogy Abbée Vinson mind ezek által, akár mi némüek lehetek is egyéberánt az ő czélzásai, meghívta a' Frantziákat arra, hogy az országnak egy oly törvényét megrontsák, melly a' Constitúció által van megerössítetve; 's végezetre, hogy ő mind ezek által a' Királynak tartozó tiszteletet megsértette, 's a' népet az ő Felsege eránt való engedlenségre gerjesztette; mind ezeket meggondolván: az ő könyve elnyomattatásra (megtiltatásra), 's a' vádoltatott személy három hónapi bészárattatásra ítéltetik; ezen kívül rendelés tétetik az eránt is, hogy Abbée Vinson két esztendő alatt a' Politzia' felvigyázása alatt legyen, a' perre való költséget fizesse meg, és 300 Frankokból álló *Cautiót* (zálogpénzt) tegyen-le. A' Királyi Prokurátornak hatalom adatik arra, hogy a' többször említett könyvnek nyomtatóját és elszélesztőit, törvényesen üldözhesse mindenütt.“ — Abbée Vils on, az ítélőszéknek azon ülésében, melyben ez az ítélet reá kimondatott, Papi ruhájában volt jelen.

(A' múlt kedden költ M. Kurirban kiadtuk a' Frantzia Királynak azon parantolatját, melly által Michaud, azért, hogy Abbée Vinsonnak ezen könyvét, 's a' másét is kinyomtatta, a' maga, *Királyi Könyvnyomtatói méltóságrol* való Pátensét elvesztette).

A' Király, a' September 7-dikén költ *Monitör* szerént, tsukugyan jónak lenni

találá az eddig való *Követek' Kamaráját* eloszlatni. Az eziránt Sept. 5-dikén kiadott Királyi végzésben ezek mondattanak: —

„Státusainkba való visszatérésünktől fogva naponként jobbanjobban meggyőztettünk egy közönséges alkalmatossággal tett mondásunknak igazsága felől, tudniillik, hogy a' jobbításoknak hasznossága mellett az újításokból származó veszedelmek is ott szoktak lenni. Mi meggyőztettünk a' felől, hogy alattvalóinknak szükségeik és kívánságaik ezen a' ponton egygyesülnek, hogy a' Constitúció, ez a' Frantzia ország' közönséges törvényeinek fundamentuma, 's a' közönséges tsendesség' kezeze, megsértődés nélkül tartattassanak - fenn. Ehez képpest meghatároztuk, hogy a' Követek' száma anuyira szállíttassék-le, mint a' Constitúcióban meghatározottatva van (tavaly 258 helyett 400-zan is voltak), és hogy 40 esztendő emberéknél fiatalabbak ne választathassanak (tavaly 20 és 30 esztendő között lévő idejük is sokan voltak): Hogy azonközben ez a' helyreállítás törvényes módokszerént essék-meg, e'végre elkerülhetetlenül szükséges leszen a' *Választó Gyűléseknek* újonnan lejendő öszsze hívattatása, oly véggel, hogy ezek új *Képviselő Kamarát* váloszszanak. Ezen okokra nézve, Ministèreinknek meghalgtatása után a' következőket rendeltük és rendeljük: — 1) szor. A' *Constitúciónak* tikkelyei közzül egygyik sem vétetethetik új megvizgáltatás (revísió) alá. (ezen iparkodtak tavaly igen nagyon a' *Képviselő Kamarának* némely tagjai). — 2) szor. A' *Követek' Kamarája* eloszlattatott. — 3) szor. Az, hogy melyik Departament hány követet küldjön, az itt következő laistromban határozattik-meg. — Itt következnének még ezen Királyi Végzésnek 10 tikkelyei, mellyeknek röviden ennyiben áll a' summájok. A' *Választó Gyűlések* Oktober' 4-dikén gyűlnek öszsze a' választásra. A' választatandó *Követek* November'

4-dikére gyűlnek öszsze Párisba. Minde-
nik elhozni tartozik magával az ő születéséről való bizonyosságlevelét, melyből kitesék, hogy 3 legalább 40 esztendő ember legyen. Arrol is mindenik bizonyosságlevelét tartozik hozni, hogy az adó, mellyet ő a' Státusnak fizet, legalább 1000 Frankra telik. Az az 1815-ben Jul. 13-dikán költ Rende-
lés) melynek ereje mellett a' *Követek' kamarája* a' maga tagjainak számát 258 helyett 402-tőre szaporította vala) vissza vétetik.

A' *Memorial Religieux* nevű, Párisi újság szerént (de a' melynek tudósításai az ilyen dolgokban nem mindenkor szoktak egészszen hitelesek lenni) a' *Romában* lévő Frantzia-Követ Gróf Blacas, szerentséven elvégezte: a' főbb pontokra nézve a' Szent Székkel való alkukozásokat. Mondják, hogy a' régi Frantzia Püspökségek ismét helyre fognának állíttatni, és hogy Pápa ő Szent-sége már most ismét két Kárdinálisokat fogva Párisba küldeni, még pedig az egygyiket Legatusi titulussal, oly véggel, hogy a' Religió és a' Státus' boldogsága' helyreállításának nagy munkáját, a' melly már elkezdett, egészszen hajtsák-végre.

A' Nancy városában elő fordúlt lár-máról ezeket írják a' Frantzia határszélekről: —

„Némely lakosai ezen városnak, 's még a' környékiek közzül is némelyek, megégygyeztek vala, hogy a' várost elfoglalván a' Generálisokat és Oberstereket öldököljék-meg, a' több katonaságot pedig vagy hajtsák a' magok részekre, vagy vekeztessék-ki fegyverciből. Az öszszeesküvés' fejei már valósággal szert is tettek vala a' kaszárma' tolvaj külsaira. Bűnös csejlokot Augustus' 15-dik napján akarták munkába venni: de megsajdittatott, hogy mit akarnak. A' katonaság' előljáróinak a' lett volna tettések, hogy egészszen várják-el az öszszeesküvésnek kiütését, 's akkor lépjék-meg a' bűnösöket, mikor már hozzá fog-

tak munkájokhoz: hanem a' Prefektus Centre-Admiral Kersaint jobbnak találta megelőzni a' dolgot. Aug. 8-dikán éjjel már össze fogdosnak volt 32 embert, de a' kik közül más nap reggel 22-től elbocsátottak. Egy elszökött. Az elfogattatva lévők többire mind alacsony sorsú emberek. Főbb czélzásokat még nem lehetett kitanúlni, de ezt talán ők magok sem tudták. Ugy látszik, hogy csak a' nyúghatatlanság' lelke ingerlette őket.

Nagy Britannia.

Az a' már jóval ezelőtt kiadott parantsolatja az Országlószékeknek, mely szerént minden Anglus kereskedőknek megtiltatott az, hogy a' Déli Amerikai Spanyol insurgenseknek fegyvert vigyenek, a' múlt-Augustus' 4-dikén ismét megújított: mostantol fogvást pedig már ugyan szorosán és valóssággal végre hajtatik. Hasonló módon tilalmaztatik már most a' fegyvernek ugyan azon insurgensekhez való vitettetése, Belgiumban is, a' hol mind ez ideig szabad volt minden portékáknak Déli Amerikába való hordattatása. Az Északi Amerikai Sztatusoknak hajói ellenben minden akadályoztatás nélkül s' egész nyilvánssággal folytatják most is, nevezetesen új Orleánból, minden féle hadi készülétekkel, az ott való kereskedést.

Bolívar Simon, a' kit most annyit emlegetnek a' közönséges levelek, s' kiról a' közelébb költ Magyar Kurirban írtuk, hogy egy Proklamációjában minden rabszolgákat meghívott a' fegyverfogásra, ezen Proklamációját az 1816-dik esztendő Juniusának 2-dik napjáról, mint a' Szabadság' Hatodik esztendejéről datálja, s' magát, minden *Venezuelai*, *Új-Granadai*, s' egyéb odavaló országokbeli armádák' Fő vezérének nevezi.

Az Anglus levelekben kijött a' Sz. Domingói Henrik Király' 1815-re való Ud-

vari Almanaehja, ily titulus' alatt: — "Almanach Royal d'Hayti pour l'année 1815, douzième de l'indépendance et la quatrième du regne de Sa Majesté. Présenté au Roi par P. Roux. Au Cap Henry, chez P. Roux, imprimeur de Sa Majesté." — A' könyv' titulusos levelén szemléltetik a' birodalom' czimere, tudniillik egy koronás Phoenix, a' mely egy égő farakásból emelkedik felfelé. Körülte ilyen irás találtatik: Je renais de mes cendres (Feltámadok hamyaimból). A' czimert két orosz lány tartja, ilyen körülírással: Dieu, mon cause et mon épée. (Az isten, az én ügyem, és az én kardom). A' könyv' eleibe van nyomtatva egy levél, melyben parantsólja Henrik Király a' maga külső dolgokra ügyelő Ministerének Sztatustitok-nok Hertzeg Limonadenak, hogy a' nevezett Királyi könyvnyomtatóval s' ezen Kalendarium' kiadójával minden olyan tudósításokat közöljön, a' mellyek ezt a' munkát tökéletesebbé tehetik. — Az országnak innepei között megneveztetve vannak benne: A' függetlenség' innepe (e' veszi a' maga eredetét 1803-ból, és esik Januarius első napján); a' Monarkhia' felállittatásának innepe (veszi eredetét 1811-ből s' esik Martzius 26-dikán); a' szántóvetők' innepe Aprilis' 15-dikén; a' koronázás' innepe Junius' 2-dikán; a' Király, és Királyné' neve' innepe Augustus' 15-dikén; s' a' Koronaörökös Hertzegaszszonyé is; (mind ezek az 1811-dik esztendőötől eredvén). — Lelki pásztorságok vagy Parókiák találtatnak az országban 54-gyen. Azután következnek az Udvari Fő rangok, három szakaszokban: —

Első Szakasz. Ebben vannak, a' Királyi Familia, úgymint: 6. Felsége a' Király Henrik, született 1767-ben Október 6-dikán, megkoronáztatott Junius' 2-dikán 1811-ben, házosságra lépett Julius' 15-dik napján 1793-ban 6. Felségével Mária Ludovikával Hayti Királynéval, a' ki szüle-

teit 1778-ban Május 8-dikán, megkoronáztatott Jún. 2-dikán 1811-ben. — *Gyermekei*, úgy mint: ő Királyi Hertzege *Henrik Ferdinand Ferentz*, született 1794 ben Május' 15-dik napján; ő Királyi Hertzege *Henrik Viktor Jakab*, született Mártz. 3-dikán 1804-ben; ő Királyi Hertzegeasszony-sága *Madame Amethista Henrika*, született Jul. 7-dikén 1800-ban; és *Madam Anathasia Henrika*. — *Királyi vérből való Princek*, úgy mint: *Princz Noele*, a' Királyné' testvére, született 1784 ben, házasságra lépett *Madam Célestina Joséphával*, a' ki született 1785-ben; ő Királyi Hertzege *Princz János*, a' Király' testvére' fia, házosságra lépett 1808-ban *Dáma Lassen Sára* ő Királyi Hertzegeasszony-ságával, özvegyeségre jutott 1812-ben, másodszeri házosságra lépett 1814-ben *Crancy Augustina* *Dáma* ő Hertzegeasszony-ságával a' *Princz Gonaives'* özvegyével. —

Második Szakasz. Az Ország' Nagy Tisztjei: ő Királyi Hertzege *Princz Noele*, *Hayti Nagy Marschal*, a' testörző sereg' *Oberster Generalisa*; ő Királyi Hertzege *Princz János*, *Hayti Nagy Marschal*. *Feldmarschalok:* *Princz Eugenius*; *Princz Limbé*; *Princz Szeint-Marc*; *Hertzege Fort-Royal*; *Hertzege Plaisance*; és *Hertzege Artibonite*. *Ministerek:* *Princz Limbé* hadi és tengeri *Minister*; ő *Excellentiája Gróf de-la-Taste* *Financtziára* és egyéb belső dolgokra ügyelő *Minister*; ő *Excellentiája Gróf Limonade* külső dolgokra ügyelő *Minister* és *Státustitoknok*; ő *Excellentiája Gróf Terreneuve* igazságtételre, ügyelő *Minister*. A' *Korona' polgari Nagy Tisztjei:* *Érsek Hertzege de-l'-Anse* *Nagy Alamisnarius*; *Princz Noele* *Fő Pohárnokmester*; *Hertzege Fort-Royal* *Korona' Nagy Marschalja*; *Hertzege Plaisance* *Fő Kamarás úr*; *Báró Montpoint* *Fő Lovászmester*; és *Báró Sicard* *Fő Ceremoniamester*. —

Harmadik Szakasz. Az Ország' Nemesége: Ez áll 3 *Princzekből*, 19 *Grófokból*, kik között vannak *Gróf Jeremie*, *Ferrier-Rouge*, *Neogane*, *Filórier*, *Presquisle*, és 26 *Bárókból*, kik között a' nevezetesebb *Des-salines*, *Pierre-Poux*, *La-Tortue*, és 11 *Ritterekből*.

A f r i k a.

Az itt következő tudósítások szerint az *Algíriai tengeri tolvaj Státust* olyan állapotra juttatá az *Ángliai hajós sereg*, hogy sokáig meg fogja emlegetni. *Livernóból* így írtak ezen történetről *September 8-dik napján*: — “

„A' *Cordelia* nevű *Ángliai Brigantin'* *Kapitánya Sargent Wilhelm*, *Algíriából* 8 napok alatt ide érkezett, és minden *Európai Hatalmasságoknak* *Udváraikhoz* szolló tudósításokat hozott onnét. —

„Maga ezen *Kapitány* ezeket beszéli: Az ő *hajója* is az *Admiralis Exmouth* *hajós seregéhez* tartozik, a' melly 6 *Linea*, 7 *Frégát*, néhány *korvette* és egyéb *kissebb szerű hadi hajókból* áll. Ez a' *hajós sereg* *Augustus 27-dikén* *délutáni 2 órakor* érkezett meg *Algíria* városa eleibe. *Lord Exmouth* béizent a' *De yhez*, hogy egy óra alatt minden *tengeri készületeit* adja ki, 's magát minden eleibe terjesztendő *feltételeknek* vesse alája. Eltelvén az egy óra a' nélkül, hogy a' *Deytől* válasz érkezett volna, *Algíriát* az *Ánglus hajós sereg* 3 órakor egyszerre *hirtelenséggel* megtámadta. —

„Az *ágyuzás* *éjféléelőtti 11 óráig* tartott. A' várost a' *láng egészszen* elborította. A' két főbb erősségek, és a' *Móló* (a' *kikötőhely* száját fedező *bástya*) egészszen *összgerontattak*. Az *Algíriaiak* *tengeri ereje*, a' melly 4 *Frégátból*, 4 *Korvettekből* 's néhány *apró hajókból* állott, egészszen *felégettett*. Az ő *emberekből* álló *vesztések*, 4000 *elestekre* és 1500 *megsebesedet*.

tekre tétetik. Az Anglusok' holtakból és sebesekből álló vesztese, valami 800-ra telt. Lord *Exmouth* maga is a' sebesek között van a' Titoknokjával, két hajós Kapitányaival, és számos egyéb Anglus tisztekkel egygyütt. (Ezt a' környúlallást mindazonáltal, hogy Lord *Exmouth* maga is megsebesedett volna, kétségbe hozzák *Bétsben*, azeri, hogy a' mindjárt alabkövetkező levélben, melyet Lord *Exmouth* tulajdon kezével írt a' Florencziai Anglus Következ, semmit nem ír a' maga' megsebesedése felől). —

„Ezen történetek után reá állott a' *Dey* az Anglus Admirálistól eleibe íratott minden feltételekre, a' mellyek közé tartozik, hogy minden nállataláltató keresztény rabokat kiad, a' kik valami 1000-ren vannak, 's azt az egész summa pénzt is vissza fizeti, mellyet a' folyó esztendőben, mint váltság pénzt, a' *Nápolyi* és *Sárdinai* eredetű rabszolgákért, már bevett. Az Anglus Konzul, kit a' *Dey* mind ez ideig fogóságban tartott, szabadon bocsátatott.“

Itt következik annak a' levélnek summatja, a' mellyet Admirál Lord *Exmouth*, a' Britannus hajós sereg' Fő vezére, *Algíriá* mellől, a' *Florentziában* lévő Anglus Következ *Falkoner* Jánoshoz küldött: —

„A' *Queen Charlotta* nevű Linea hajórol Aug. 30-dikán 1816-ban.

„Szerentsém van jelenteni az úrnak, hogy én a' Régens Princz ő Királyi Hercegségének parantsolatjára ide jöttem, hogy az *Algíriai Dey* parantsolatjából *Bonán* áll történt kegyetlenségekért elégtételt vegyek.

„Mínthogy azokat a' kívánságokat, mellyeket én a' Régens Princz' nevében tettem, a' *Dey*, a' maga erejéről való hibás képzelődés miatt, megvetéssel fogadta, chezképpent kéntelennek lenni szemlétem magamat

arra, hogy az ő Britanniai Felségétől reám bízott eszközöket elővegyem a' végre, hogy ez a' vad Fejedelmetske azt a' gyalázatot megesmérni kényszeríttessék, mellyel ő az Anglus nemzetet illette. Szerentsémnek tartom magamat, hogy az urat arrol tudósíthatom: hogy az Algíriai hajós sereg egészen semmivé tétetett; hogy a' keresztények rabszolgasága telyesen eltöröltetett, és hogy a' békesség azon feltételek alatt kötött meg, mellyeket a' Régens Princz ezen Fejedelemnek eleibe íratott ('s a' mellyek summásan alább következnek) —

„Lord *Exmouth*.

Rövid előadása a' *Queen Charlotta* nevű Linea hajó' Kapitánya *Brizbane*, és az *Algíriai Dey* között (a' verekedés után Aug. 29-dikén) tartatott beszélgetésnek: —

„Én (itt Kapitány *Brizbane* beszél), jelentést tettem a' *Deynek*, hogy Lord *Exmouth*, az Anglus Konzul 's az Anglus nemzet ellen elkövetett megbántatásokért, elégtételt kíván. —

A' *Dey* erre úgy felelt, hogy ő kész ennek megtételére — 's hogy, hátmit kívánunk? —

„Erre én így szollottam: — Igen nagyon nyilatkoztassa ki az úr azon erőszakos tselekedetével való megnemelégedését, a' mellyet egy hirtelen való felhevülésében elkövetni mérészlett, 's őtet azért kövesse meg. —

„A' *Dey* így felelt: — Én erre is kész vagyok.“

„Én ekkor így szollottam: — Tehát mennyen az Ur legkissebb halasztás nélkül a' Konzulhoz, és kérjen tőlle batsámat —

mellyet a' Dey azonnal, minden Ministereinnek jelenléteben, véghez is vitt. —

„Alairta: — *John Brisbane*, Kapitány.

„Királyi Inzsínör Májor *Gosset* jelenléteben.

Az Algiriával való békeséges tziikkelyek, mellyek annak, Régens Princz ö Királyi Hertzegsége által, Augustus 30-dikan, 1816-ban, eleibe irattattak: —

I.) *Tziikkely.* A' keresztény rabságnak örök időkre való eltöröltesése.

II.) *Tzik.* Minden rabszolgáknak, mellyek a' Dey Stáusaiban találtatnak, az én hajóimra legfeljebb hónap' déli 12 óráig lejendő kiadattatása.

III.) *Tzik.* Minden summáknak, mellyek most ezen osztendőnek kezdetétől fogva, névszerént ö két Sici lia i és Sár din ia i Királyi Felségek által, mint váltság pénzek, az ö Felségek nemzeteikből való rabszolgáért lefizettettek, visszaadása.

IV.) *Tzik.* Ö Belgiumi Királyi Felségével is békeség köttetetik, ugyan azon feltételek alatt, mellyek alatt Nagy Britannia val.

V.) Az Anglus Konzulnak közönséges megkövetése a' rajta elkövetett megbántásokért.

Elegyes dolgok.

Végezte annak a' némely Anglus újság levelekben, az Afrikai Barbarus Fegyelmek ellen való hadakozásra nézve, kijött okoskodásnak, melly a' Magyar Kurir 21-dik számú darabjának 150-dik levéllapján felbemaradott: —

„Annak a' tengeri zászlónak, melly a' maga félsőséget a' Frantzia és Spanyol hajós seregek ellen a' *Közeptengeren* megmütatta, nintsen ugyan azért, hogy az *Afrikai Barbarus* Státusokat megalázhassa, semmi szüksége a' masok segedelmére. Azonban tsakugyan meg sem hiszszük mi azt, hogy *Algiria* minden segedelem nélkül és a' nép oly tudatlan, legyen, hogy a' városnak semmivétettetésére két Linea hajók elégségesek lennének, mint azt egyszer Lord *Cochrane* az Alsó házban erősítette. *Sir William Monson* így szollott *Algiráról*: — „A' ki ezt látta, meg kell annak vallani ennek erős voltát.“ — Valósággal olyan erős is, hogy alig lehetne elfoglalni, ha illendően védelmeznék. A' ki azt erősítené, hogy valamely hadi hajós sereg, oly sántzoknak lánztai között, a' mellyek 300 nagy ágyúkkal megrakattatva vagnak, néhány száz ölnyi távolságra, hadi lineával elevezhet, az, vagy a' szánakozásig tudatlan ember volna, vagy feltett czélzással meg akarna másokat tsalni. Valamely próbatételt, mint könnyű dolgot úgy adni elő, legbizonyosabb eszköz arra, hogy azt a' tisztet, a' kire ezen próbatételnek végre hajtatása biztatatik, a' közönség' bosszankodásának kitegyük, ha a' dolog jól nem üt-ki, noha ö semmi gyalázatot nem érdemel is. Mi igen nagyon hajlandók vagyunk egy még meg nem próbált ellenséget tsékélynek tartani. Így gondolták a' mi Ministereink 1806-ban is a' *Dardanellákat* minden oltalom nélkül's a' népet igen tudatlannak lenni, addig, míg az az Admirális (*Duckworth*), a' ki ott egy hajós sereget által akart vinni, arról a' 600 fontos *gránitgolyóbisrol*, melly a' mi *Windsor-Castle* nevű Lineahajónak nagy árbotzfáját ketté törte, tudósítást nem tett, 's annak az expedíziónak szerző okait meg szégyenítette volna, ha a' Státus' kormánya mellől már előre el nem kergettettek volna (Az az Admirális, a' ki

itt említették, mint győzedelmi jegyeket két ilyen nagy golyóbisokat hozott-el magával Angliába, 's a' maga falusi háza eleibe emlékezetnek okáért két oszlopokra helyeztette, mellyek közül, a' Dardanellák' nevére, égygyiket Abydónak a' másikat Sestónak nevezte). Az Algíriaiaknak éppen olyan nemű mozsarágyuik és köveik vagynaak mint a' Törököknek, 's ágyuik mellett Törökök és Renegatusok teszik a' szolgálatot, kik között megkülömböztetett tálen-tumú emberek is találtnak, hihetőképpen a' Betsület-Légióbéliek. De azon-ban még sem oly nagyon félünk mi az Algíria ellen való expeditzióznak *resultatumtól*, ha szintén az ellene eddig tétetett expeditzióknak historiájában igen kevés vigasztalásra méltó dolgokat találunk is. *Otődik Károly*, minekutánna *Tunis* előtt *Golettét* elvette 's 20,000 rabszolgákat megszabadított volna, maga azután *Tunis* mellett éppen ennyi embert vesztett-el a' tulajdon magái között; és szerentsé-nek tartotta magát, hogy akár melly drágan is békességet köthetett. Ezen kívül vissza felé való útjában is elvesztette 15 Lineahajóit, 140 szállító hajóit, és 8000 embereit a' tenger' hánykodásának dühösködése miatt. Éppen ily szerentsétlen volt *II-dik Filip* is Algíria ellen. A' házak ott alatsonyok, köből vannak építve, majd semmi fa és házi bútör nélkül. Minden házat lehet oltalmazó erősségnek használni mint a' *Rosettei* és *Buenos-Ayresi* házakat; két oly nevek, a' mellyek sokkal több szerentsétlenségeknek emlékezetét újítják-meg, hogy sem könnyen elfelejtkezni lehessen róllok. De hiszem, ha szinte egész *Algíria* városá össze rontatna is, még se' okozna ez semmi megilletődést a' lakosoknak; ők mint jó *Muselmánok* így fognának felkiáltani: *E' volt az istennek akaratja!* — Mikor *I-ső Jákob* a' maga vitézségét Algíriának megtámadása által akarta volna megmutatni, *Sir Monson* eleibe terjesztette minden rosz következé-

seit egy oly próbatételnek, a' melynek szerentsétlen kimenetele gyalázzal borítaná-el az Angliai fegyvert. Nem halgattatott-meg. *Robert Mansel*, *Lord Wilsonghby*, és Gróf *Dendig*, egymásután elküldettettek hajósseregekkel. Egygyik se' tehetett semmit. *Blake* ugyan olyan szerentsés volt, hogy a' *Tunisi* hajóssereget *Goletténél* elégette: de a' mi kereskedésünk ezen győzedelmeskedésünk miatt többet vesztett a' Középtengeren, mint a' győzelemért; már még ez után kezdették a' megmérge-lődött Barbarusok jobban szaporítani a' magok evező lapátos hajóikat, a' mellyeket sokkal bajosabb és vészedelmesebb elkerülni, mint azokat, a' mellyeknek vitorláik vagynak. Ilyen hajók borították-el azután a' Középtengert. Az e'féle tsatázásokban nem sokat gondolnak a' Barbarusok a' magok foglyaikkal. Mikor *XIV-dik Lajos* az 1683-dik esztendőben Admirális *Duquesnoi* által Algíriára ágyuztatott, az Algíriaiak minden nállok lévő Frantzia foglyokat meggyilkoltak. Maga a' Dey olyan kegyetlen volt, hogy a' Frantzia Konzult egy mozsárnak a' szájára tétetvén, kilövette a' Frantzia hajóssereghez, melly a' városra ágyúzott. Tehát Algíriának megtámadtása által, akár ütött szerentsesen-ki akár nem, semmit nem nyert az emberiség soha."

A' *Párisból* érkezett magános levelek szerént, az a' Rendelés, mellyet a' Frantzia Király a' Követek' eddig volt kamarájának feloszlatatására, új kamarának választatására, és arra nézve kihirdettetett; hogy a' Constitúciónak egy tzikelye sem véhetődik megvizsgáltatás alá, annyira megörvendezettette a' Párisiakat, hogy a' Státus' papírósainak betse azonnal nevekedni kezdett, 's a' lakosok a' nagy felbuzdulásban meg, akarták világosítani házaikat.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

*A' Pesten September' 14-dik napján költel
velekben, ezeket olvassuk:*

A' múlt hétfőn itt Pesten a' Fels. Curia tagjainak, a' nemes Ifjúságnak, és válogatott számos tisztelőknek késéretével, rangjához illő szomorú pompával eltemetett Nagyságos Kiss Mihály Ur, Tsászári Királyi Tanácsos, és a' Királyi Tablánál Referens Assessor, kit. hosszú betegségese már régen minden foglalatosságoktól elvont. Élt 78 esztendeig.

Nyitra'n Aug. 22-dikén meghalt Mélt. és Fő Tisztelendő Nejedly József Dalmiai választott Püspök, a' Nyitrai T. Káptalannak Prepostja és a' Lelkiekben a' Püspöknek Generális Vicarius, életének 80-dik esztendejében. Az ő halálát P. Gézy András, az Ajtatos Iskolák' Szerzetese, megtisztelte siralmas versekkel.

Egy pár szó az időjárásról: — Párisban September 1-ső napján az eső megeredvén, oly hideget okozott, hogy 3-dikban éjjel jeget tsinált, 's negyedikre viradólág hó esett essővel elegyesen. Erre nézve az odaváló templomokban 40 napi imátságok hirdettettek és kezdődtek-el, a' melly már második negyven-napi imátság az idén Frantzia Országban. —

Londonban is hó esett azon napon, a' mellyen Párisban.

Toulouse városában September 1-ső napján nagy dér volt.

Austriában mind az ideig igen szép és meleg napokkal szolgált a' September.

Brasília.

Rio - Jancirobol így irtak Julius' 20-dikán: — “

„Le irhatatlan örömet okozott itt a' Királynak azon rendelése, melynek erejeszerént ez az ország Portugalliával úgy összesztatoltatott, hogy most már a' lakosok egymást mint azon egy baza' gyermekei úgy nézhetik, 's azon egy törvényeknek lehetnek részeseik. De nem kisebb örvendezésnek tárgya ugyan itt a' Királynak még egy más újabb rendelése, melly által itt tökéletes *Religiói Szabadság* állittatott lábra. A' harmadik intézet ugyan itt, a' melly ezen ország' virágzásának fundamentomát tárgyazza, az, hogy a' nép számára iskolák állittatnak - fel, mellyeknek dolgában itt mind eddig nagy fogyatkozás vala. Egy Akadémia is állittatik-fel, de a' melynek iparkodásai most egy eleintén csak az ország' megmiveltetésére szükséges tudományoknak viragoztatására fognak kiterjedni, a' melly célra foganatos haszonnal fognak fordittatni valami 40 Frantzia Familiák is, mindenféle mives és kézmives emberek, kik a' Frantzia partokat a' múlt tavaszon oda hagyván, *Brasiliába* szerentsésen megérkeztek. Most egy előre három házakat rendelt nékiek az Országlószék, a' hol megnyomúlhasanak; adatott nékiek szükséges házi portékát, sőt eleséget is mind ez ideig, lust, halat, gyümölsöt, 's *Portói és Muderai* bort.

Sept. 17-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 328 1/2 forintot.
— egy Császári aranyért 15 fl. 15 kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.
Sept. 18-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 327 forintot.
— egy Császári aranyért — fl. — kr — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 32 krt
Sept. 19-ik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 326 — forintot. —
egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr. adtak —